

Nr 208.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp; given Stockholms slott den 8 april 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att i förordningen om utrymningshjälp maximalbeloppen för underhållsbidrag och hyresbidrag skall höjas samt att bland formerna för naturahjälp skall för visst fall upptagas även personlig utrustning.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp.

Härigenom förordnas, att 1, 5, 9, 10, 24, 26 och 27 §§ förordningen den 13 april 1940 om utrymningshjälp¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

1 §.

Då luftskyddsart eller annat område utrymmes i anledning av krig eller krigsfara, må genom statens försorg utrymningshjälp beredas i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Utrymningshjälp utgår — — — — — för återflyttning.

Utrymningshjälp skall — — — — — av fattigvårdssamhälle.

5 §.

Naturahjälp meddelas genom att hjälptagaren kostnadsfritt eller till nedsatt kostnad erhåller resa till eller från inkvarteringskommunen eller i nämnda kommun förplägnad, inkvartering eller sjukvård.

9 §.

Underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, må för dag högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, *en krona 75 öre* samt för annan person, som fyllt sexton år, *en krona* och

(Föreslagen lydelse:)

1 §.

Då område utrymmes i anledning av krig eller krigsfara, må genom statens försorg utrymningshjälp beredas i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

5 §.

Naturahjälp meddelas genom att hjälptagaren kostnadsfritt eller till nedsatt kostnad erhåller *resa* till eller från inkvarteringskommun eller i nämnda kommun *förplägnad, inkvartering eller sjukvård eller, där så av särskild anledning finnes påkallat, personlig utrustning*.

9 §.

Underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, må för dag högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, *fem kronor* samt för annan person, som fyllt sexton år, *tre kronor* och eljest

¹ Senaste lydelse av 10 §, se 1942:523, och av 24 §, se 1941:108.

(Nuvarande lydelse:)

eljest 70 öre. Bidraget fastställs särskilt för varje person.

Åtnjutes förplägnad in natura, må underhållsbidrag utgå allenast till person, som fyllt sexton år, samt för dag utgöra högst 50 öre eller, om han har att draga försorg om barn, högst nämnda belopp, ökat med 25 öre för varje barn.

10 §.

Hysesbidrag utgår för gäldande av kostnaden för nödig bostad i in-kvarteringskommunen. Bidraget må högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, 60 öre för dag samt för annan person 30 öre för dag. Bidrag till medlemmar i gemensamt hushåll fastställs för hushållet i dess helhet. Minskas antalet hushålls-medlemmar, må det oaktat bidraget under skälig tid utgå med oförändrat belopp.

24 §.

Ersättningen för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skol-klass utgår med 70 öre för dag. Beloppet erlägges månadsvis i efter-skott. Kan den underhållsskyldige icke fullgöra sin betalningsskyldig-het, må den i 31 § angivna nämnden på ansökan helt eller delvis meddela honom befrielse därifrån; vid prövning av sådan ansökan skall vad i 23 § tredje stycket stadgas äga motsvarande tillämpning. I fråga om barn, för vilket i händelse utrymning ej ägt rum barnbidrag eller bidragsförskott skolat utgå, skall sådan befrielse utan särskild ansökan

(Föreslagen lydelse:)

två kronor. Bidraget fastställs sär-skilt för varje person.

Åtnjutes förplägnad in natura, må underhållsbidrag utgå allenast till person, som fyllt sexton år, samt för dag utgöra högst en krona eller, om han har att draga försorg om barn, högst nämnda belopp, ökat med 50 öre för varje barn.

10 §.

Hysesbidrag utgår för gäldande av kostnaden för nödig bostad i in-kvarteringskommunen. Bidraget må högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, en krona för dag samt för annan person 50 öre för dag. Bidrag till medlemmar i ge-mensamt hushåll fastställs för hus-hållet i dess helhet. Minskas antalet hushållsmedlemmar, må det oaktat bidraget under skälig tid utgå med oförändrat belopp.

24 §.

Ersättningen för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skol-klass utgår med två kronor för dag. Beloppet erlägges månadsvis i efter-skott. Kan den underhållsskyldige icke fullgöra sin betalningsskyldig-het, må den i 31 § angivna nämnden på ansökan helt eller delvis meddela honom befrielse därifrån; vid prövning av sådan ansökan skall vad i 23 § tredje stycket stadgas äga motsvarande tillämpning. I fråga om barn, för vilket i händelse utrymning ej ägt rum barnbidrag eller bi-dragsförskott skolat utgå, skall sådan befrielse utan särskild ansökan

(Nuvarande lydelse:)

meddelas den underhållningsskyldige, dock att beträffande barn, för vilket bidragsförskott skolat utgå, vad nu sagts ej gäller barnets fader eller, där barnet adopterats av makar, mannen.

26 §.

För naturahjälp — — — — — ej ersättningskyldighet.

Ej heller föreligger ersättningskyldighet för sådan utrymningshjälp, som avses i 16 § *andra stycket*.

27 §.

Ersättning för förplägnad samt för därutöver möjligen utgående underhållsbidrag må sammanlagt ej bestämmas till högre belopp än som, därest dylik naturahjälp ej erhållits, skulle kunna hava utgått till hjälptagaren i underhållsbidrag. För inkvartering in natura må ej fastställas högre ersättning än som skulle kunna hava utgått i hyresbidrag jämlikt 10 § *första stycket*.

(Föreslagen lydelse:)

meddelas den underhållningsskyldige, dock att beträffande barn, för vilket bidragsförskott skolat utgå, vad nu sagts ej gäller barnets fader eller, där barnet adopterats av makar, mannen.

26 §.

Ej heller föreligger ersättningskyldighet för sådan utrymningshjälp, som avses i 16 §.

27 §.

Ersättning för förplägnad samt för därutöver möjligen utgående underhållsbidrag må sammanlagt ej bestämmas till högre belopp än som, därest dylik naturahjälp ej erhållits, skulle kunna hava utgått till hjälptagaren i underhållsbidrag. För inkvartering in natura må ej fastställas högre ersättning än som skulle kunna hava utgått i hyresbidrag jämlikt 10 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social- och finansdepartementen fråga angående *ändring av förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp, m. m.*, samt anför.

Inledning.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 uppdragit åt civilförsvarsstyrelsen att verkställa översyn av de i förordningen den 13 april 1940 om utrymningshjälp ingående bestämmelserna om kontanthjälpens storlek och utrymningshjälpens handhavande ävensom att utreda därmed sammanhängande frågor, har styrelsen i skrivelse den 10 november 1952 anmält att utredningen verkställts och redovisat resultatet av densamma samt framlagt förslag till vissa författningsändringar. Utredningen har verkställts i samråd med en inom socialdepartementet pågående utredning om ändrade bestämmelser angående socialvården i krig.

Över civilförsvarsstyrelsens skrivelse och författningsförslag har efter remiss yttranden inhämtats från socialstyrelsen, statskontoret, chefen för försvarsstaben, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Kronoberg, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västernorrlands län. Överståthållarämbetet har bifogat yttranden av Stockholms stadskollegium och civilförsvarschefen i Stockholms civilförsvarsområde. Vid länsstyrelsernas remissvar har fogats särskilda yttranden av civilförsvarscheferna i Malmö, Ystads och Göteborgs civilförsvarsområden, inkvarteringscheferna i Göteborgs södra och norra inkvarteringsområden, statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent i I distriktet samt Stockholms läns socialvårdsförbund. Vidare har efter remiss yttranden avgivits av styrelserna

för svenska landskommunernas förbund och svenska stadsförbundet samt av svenska socialvårdsförbundet.

Jag anhåller nu att få ta upp ifrågakvarande spörsmål till närmare behandling.

Gällande bestämmelser.

Enligt 34 § civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536) äger Kungl. Maj:t (eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer) att vid krig eller krigsfara uppmana eller ålägga bl. a. invånare inom område, som blivit eller kan antas bli utsatt för fientlig verksamhet, att lämna sin bostad och under viss tid uppehålla sig utom angivet område. Detta benämnes i lagen utrymning. I 36 § samma lag stadgas, att inom civilförvarsområde skall vidtas åtgärder för inkvartering och utspisning av samt annat bistånd åt dem, som blivit i behov därav i anledning av krigsskada eller utrymning eller andra med krig eller krigsfara sammanhängande förhållanden.

1 § förordningen om utrymningshjälp innehåller till en början den grundläggande bestämmelsen, att då område utrymmes med anledning av krig eller krigsfara, må genom statens försorg utrymningshjälp beredas i enlighet med bestämmelserna i förordningen. Sådan hjälp utgår antingen in natura (naturahjälp) eller kontant (kontanthjälp) och får avse den tid utrymningen varar ävensom den tid, som efter utrymningsens upphörande skäligen åtgår för återflyttning.

Utrymningshjälp kan utgå till person inom befolkningsgrupp, som blivit i vederbörlig ordning ålagd eller uppmanad till utrymning (3 §). Emellertid får utrymningshjälp som regel meddelas endast i den mån den hjälpsökande kan antas sakna tillgång att betala utgifterna för det eller de ändamål, som skall tillgodoses genom den sökta utrymningshjälpen, eller efter utgifternas betalande skulle komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina. Undantag från regeln om behovsprövning gäller bl. a. beträffande utrymningshjälp för den första tiden efter utrymningen, i huvudsak de första 14 dagarna efter ankomsten till inkvarteringskommunen. (4 §).

Naturahjälp meddelas genom att hjälptagaren kostnadsfritt eller till nedsatt kostnad får resa, förplägnad, inkvartering eller sjukvård (5 §).

Kontanthjälp utgöres av resebidrag, underhållsbidrag, hyresbidrag och sjukbidrag (7 §). Underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, är maximerat till vissa belopp per dag, nämligen för ensam person, som fyllt 16 år, och för person, som förestår hushåll, högst 1 krona 75 öre, samt för annan person, som fyllt 16 år, högst 1 krona och eljest högst 70 öre. Bidraget fastställs särskilt för varje person (9 § första stycket). — Underhållsbidrag, som åtnjutes jämsides med förplägnad in natura, är också maximerat och kan utgå endast till person som fyllt 16 år. Det högsta beloppet för dag är bestämt till 50 öre eller, beträffande den, som har att dra försorg om barn, högst 50 öre, ökat med 25 öre för varje barn (9 §

andra stycket). — Hyresbidrag utgår till kostnaden för nödig bostad i inkvarteringskommunen. Bidraget får högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, 60 öre för dag samt för annan person 30 öre för dag (10 §).

I 13—22 §§ lämnas föreskrifter om utrymningshjälpens handhavande m. m. Den centrala ledningen och övervakningen av frågor om utrymningshjälp och om förberedande åtgärder härför utövas av civilförsvarsstyrelsen. De lokala åtgärderna beträffande utrymningshjälpens förberedande och handhavande ombesörjes inom varje civilförvarsområde av civilförsvarschefen under närmare tillsyn av länsstyrelsen, som även kan delegera de civilförsvarschefen tillkommande befogenheterna på annan (13 §). — Den, som vill erhålla resa in natura eller resebidrag eller som för de första 14 dagarna efter ankomsten till inkvarteringskommunen önskar annan utrymningshjälp, har att göra anmälan därom till vederbörande civilförsvarschef. I detta fall gäller som förut nämnts icke regeln om behovsprövning. Civilförsvarsstyrelsen kan på framställning av civilförsvarschef medge förlängning av den tid på fjorton dagar, under vilken utrymningshjälp får meddelas redan efter anmälan (14 §). Om någon i annat fall än nyss sagts önskar erhålla utrymningshjälp, har han att göra ansökan därom hos civilförsvarsnämnden i inkvarteringskommunen. Vid ansökningen skall som regel vara fogad en på heder och samvete avgiven deklaration rörande sökandens ekonomiska förhållanden (15 §).

Om skyldighet att utge ersättning för utrymningshjälp handlar 23—34 §§. Bl. a. är den, som fått utrymningshjälp för de första 14 dagarna efter ankomsten till inkvarteringskommunen (eller för den ytterligare tid, varmed förlängning medgivits) skyldig att ersätta statsverket vad han mottagit, om han icke gjort ansökan om hjälp för tiden därefter eller sådan ansökan icke bifallits (23 § första stycket a). Vidare föreligger ersättningsskyldighet beträffande utrymningshjälp till barn, som tillhör utrymd skolklass (23 § första stycket b). I sistnämnda fall är ersättningens belopp bestämt till 70 öre för dag (24 §), och skyldigheten åvilar barnets föräldrar eller adoptant. Ersättningsskyldigheten får i intet fall göras gällande, om den mot vilken anspråket riktas kan antas sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina (23 § tredje stycket).

I 35 § meddelas vissa ansvarsbestämmelser och i 36—39 §§ lämnas föreskrifter angående besvär över beslut om utrymningshjälp eller om ersättningsskyldighet därför.

I 40 § första stycket föreskrives, att vad i förordningen stadgas om utrymningshjälp vid bortflyttning skall i tillämpliga delar gälla även vid omflyttning inom viss kommun. Andra stycket av samma paragraf föreskriver, att Kungl. Maj:t äger förordna att utrymningshjälp skall utgå och bestämmelserna om sådan hjälp helt eller delvis vara tillämpliga i andra fall än förut i förordningen är sagt. Enligt 42 § meddelas erforder-

liga bestämmelser rörande förordningens tillämpning av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av civilförsvarsstyrelsen.

Civilförsvarsstyrelsens förslag.

I sin skrivelse den 10 november 1952 erinrar civilförsvarsstyrelsen inledningsvis, att förordningen om utrymningshjälp senast ändrats år 1944 i samband med den då företagna omorganisationen av civilförsvaret och att föredragande departementschefen därvid anförde, att frågan om socialvården under krig då var under utredning av krigshjälpssakkunniga, vilka förväntades komma att framlägga förslag även till gränsdragning mellan civilförsvarsmyndigheternas och socialvårdsorganens uppgifter i förevarande hänseende. Styrelsen framhåller vidare, att krigshjälpssakkunniga den 7 september 1944 avgivit en promemoria angående socialvården under krig (SOU 1944: 40), men att denna icke lett till författningsändringar och att den inom socialdepartementet pågående fortsatta utredningen i samma ämne ännu ej avslutats.

Styrelsen fortsätter.

Såsom krigshjälpssakkunniga i sin utredning framhållit, föreligger ett oavvisligt behov att förenkla de mångskiftande sociala hjälpformerna och att därvid i görligaste mån decentralisera och koncentrera hjälpverksamheten till de kommunala organen. Visserligen torde de rättsliga förutsättningarna redan nu föreligga att i ett aktuellt läge med stöd av den administrativa fullmaktslagen åstadkomma denna decentralisering och koncentrerings, men av praktiska skäl synes lämpligare med författningsföreskrifter, som i god tid före deras tillämpning lämna besked om organisationsformerna.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att den vid sitt ställningstagande till ifrågavarande problem utgår från den förutsättningen att hela frågekomplexet om socialvården i krig inom överskådlig tid upptas till prövning samt att den anbefallda översynen av utrymningshjälpsförordningens bestämmelser till följd härav närmast avser ett provisorium för att bota de mera påtagliga brister, som nu vidlåder författningen.

Vad först angår kretsen av dem, som enligt förordningen kan beredas utrymningshjälp, hänvisar civilförsvarsstyrelsen bl. a. till 40 § andra stycket, enligt vilket Kungl. Maj:t som nämnts äger förordna, att utrymningshjälp skall utgå även i andra fall än som direkt angivits i förordningen, d. v. s. även till andra än evakuerade.

Styrelsen anför vidare.

Såsom framgår av departementschefens yttrande i propositionen nr 148/1940 s. 85—86 avser denna bestämmelse att möjliggöra utrymningshjälp exempelvis till flyktingar vid en större flyktingström till vårt land. Hinder synes icke föreligga för Kungl. Maj:t att med stöd av ifrågavarande författningsföreskrift medgiva utrymningshjälp även åt utbombade eller

åt personer, vilkas bostäder på grund av okreverade bomber gjorts oboeliga i avbidan på bombernas desarmering. Emellertid torde dessa personers rätt till utrymningshjälp i viss utsträckning böra regleras i författningen. I fråga om hjälpbehovet föreligger ingen principiell skillnad mellan evakuerade och utbombade: I båda fallen gäller det personer, som genom krigshandlingar eller befarade sådana blivit hemlösa och därför måste anlita myndigheternas bistånd i såväl organisatoriskt som ekonomiskt avseende. Visserligen är utrymningen till sin karaktär en mera tillfällig företeelse, när de evakuerade snarast möjligt skola återflytta till sina hemorter, men evakueringstiden kan dock komma att omfatta månader och år. Under varje förhållande kan denna åtskillnad mellan evakuerade och utbombade icke motivera olika slag av hjälpåtgärder under den första tid, de äro i behov av hjälp, även om den behovsprövade långtidshjälpen för de två kategorierna möjligen finnes böra konstrueras på olika sätt. Härtill kommer, att det ofta torde bliva svårt att avgöra huruvida de enskilda hjälpbehövande äro att betrakta som evakuerade eller utbombade.

Sammanfattningsvis anför civilförvarsstyrelsen följande: Styrelsen finner det angeläget att i författningen klart och otvetydigt utsäges, att den där angivna ekonomiska hjälpen kan tillkomma icke blott evakuerade utan även utbombade, de senare dock endast under de första 14 dagarna. De utbombades hjälpbehov för tiden därefter torde böra närmare övervägas i samband med de bestämmelser, som kommer att utfärdas på grundval av den pågående översynen av socialvården under krig.

Enligt det av styrelsen upprättade utkastet till författningsändringar skall utrymningshjälp få utgå även till den, vars bostad på grund av krigshandlingar icke kan nyttjas för sitt ändamål, och därvid få avse de första 14 dagarna efter det avflyttningen skett.

Styrelsen anmärker, att med denna utsträckning av förordningens tillämpningsområde hjälpformens benämning måhända synes något oegentlig. Då det emellertid här närmast gäller ett provisorium i avvaktan på en särskild författning om den sociala hjälpverksamheten i allmänhet under krig, torde enligt styrelsens mening med ändring av benämningen kunna anstå.

Beträffande utrymningshjälpens omfattning anmärker civilförvarsstyrelsen, att enligt förordningens nuvarande bestämmelser de hjälpbehövande varken förses med personlig utrustning in natura eller med kontanthjälp för detta ändamål. Styrelsen gör därvid gällande, att underhållsbidragets relativt låga kontantbelopp avser att täcka endast förplägnadsbehovet och för övrigt icke förslår till andra nödvändiga personliga utgifter, exempelvis till kläder och till ofrånkomlig hygienisk utrustning.

Styrelsen fortsätter.

Visserligen hör utrustningen i regel anskaffas av de evakuerade och utbombade själva och bör tillika hemortskommunen finna det angeläget att häröver utöva viss tillsyn och därvid hispringa. Men omständigheterna

kunna dock vara sådana, att detta icke låter sig göra och att utrustningen därför måste anskaffas å den ort, dit de hjälpbehövande ankomma. Anledningen till att utrymningshjälpsförordningen icke upptar bestämmelser om hjälp till personlig utrustning torde vara, att man vid dess tillkomst år 1940 räknade med att de evakuerade själva i allmänhet skulle ha tid och tillfälle att själva ombesörja sin utrustning och att erforderliga utrustningspersedlar dessutom skulle kunna tillhandahållas genom insamlingar, organiserade av frivilliga hjälporganisationer. Vidare torde ha inverkat, att civilförsvaret då i princip var en kommunal angelägenhet, och när kostnaderna för tillgodoseendet av de evakuerades hjälpbehov genom förordningen i vissa avseenden överflyttades från kommunerna till statsverket, ville man i görligaste mån begränsa kostnadsöverflyttningens omfattning. I detta sammanhang torde få hänvisas till departementschefens uttalande (prop. nr 148/1940 s. 43), att anstalter böra vidtagas av utrymningskommunen för att, i den mån det medhinner, tillse, att de med utrymningstransport medföljande äro så utrustade, att de kunna motstå resans eventuella klimatiska besvärligheter och att de icke omedelbart efter framkomsten nödgas anlita inkvarteringsmyndighetens hjälp till sin utrustning; med hänsyn till svårigheten att på förhand fixera utrymningskommunens skyldigheter i detta hänseende och då det av praktiska skäl torde vara olämpligt att ålägga utrymningskommunen något kostnadsansvar för den utrustning, som lämnas å inkvarteringsorten, ansåg departementschefen, att något åläggande för utrymningskommunen i nu ifrågakvarande avseende icke borde författningsvis fastställas.

Styrelsen framhåller, att förhållandena sedan år 1940 ändrats väsentligt.

Erfarenheterna ha nämligen tydligt givit vid handen, att man icke kan utgå ifrån att berörda personer regelmässigt skola vara i stånd att förse sig med tillräcklig utrustning; även då den ekonomiska möjligheten föreligger, torde den brådska och de — trots allt förutseende — kaotiska förhållandena icke sällan omöjliggöra en tillfredsställande utrustning. Särskilt gäller detta de utbombade, vilka kunna antagas ha fått hela sitt hem och därmed också sina kläder i större eller mindre grad förstörda. I de fall, då det icke gäller en planenligt frivillig eller obligatorisk utrymning utan samband med föregående eller nära förestående fientlig krigsverksamhet, utan i stället en brådskande evakuering under överhängande livsfara, torde den personliga utrustning, som då medföres, i allmänhet vara alldeles otillfredsställande. Härtill kommer att utrustningen är utsatt för en väsentligt högre grad av förslitning under de ofta rätt primitiva förhållanden, vari de förflyttade nödgas leva. Erfarenheten särskilt från den finska flyktingströmmen under kriget lämnar eklatanta bevis härpå.

Vidare behandlar styrelsen de frivilliga hjälporganisationernas insatser för att skaffa bl. a. klädespersedlar och erinrar därvid att dessa insatser under kriget var betydande.

Hjälparbetet bedrevs emellertid då under jämförelsevis lugna och ordnade förhållanden. Det torde skäligen kunna antagas, att denna frivillig-hjälp icke kan nå tillnärmelsevis samma omfattning, om vårt land blir indraget i krig och utsatt för förödande krigsskador, trots att behovet av aktuell hjälp då måste bli mångdubbelt större. Man lärer sålunda i ett dylikt läge icke kunna i tillräcklig omfattning repliera på frivilligarbetet.

Styrelsen åberopar, att civilförsvaret genom 1944 års lagstiftning i ämnet förstatligats och att kostnaderna för civilförsvaret i regel gäldas av statsmedel. Under dessa förhållanden finner styrelsen intet principiellt hinder böra möta mot att nu utsträcka den statliga sociala hjälpverksamheten till att omfatta även ett tillgodoseende av evakuerades och utbombades behov av personlig utrustning. I detta sammanhang framhåller styrelsen slutligen, att den skyldighet, som enligt 36 § civilförsvarlagen åligger civilförsvarsmyndigheterna i organisatoriskt hänseende, avser även de nödlidandes personliga utrustning. Konsekvensen synes enligt styrelsens mening bjuda, att kostnaderna härför gäldas av statsmedel.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att i 5 § förordningen om utrymningshjälp såsom en form av naturahjälp skall angivas även personlig utrustning.

Angående kontanthjälpens storlek erinrar civilförsvarsstyrelsen till en början, att resebidrag och sjukvårdsbidrag utgår med de faktiska kostnaderna för ändamålen i fråga och att bestämmelserna om dessa bidragsformer därför ej behöver justeras. Så är däremot enligt styrelsens mening fallet med underhålls- och hyresbidragen.

Styrelsen framhåller, att de i 9 § första stycket stadgade maximibeloppen för underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, till en början överensstämde med maximibeloppen för den enligt krigsfamiljebidragsförordningen den 17 april 1940, nr 223, utgående familjepeningen i lägsta ortsgrupp, men att familjepeningens belopp sedermera successivt höjts. Därvid hänvisar styrelsen till förordningen den 16 mars 1951, nr 117, om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946, nr 99, m. m., och åberopar att familjepeningen enligt denna ändring maximerats till följande belopp för dag.

1) för hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år kronor 3: 75;

2) för annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) kronor 2: —;

3) för annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) kronor 1: 50.

Styrelsen anmärker, att dessa belopp avser riket i dess helhet utan avseende på dyrortsgrupp.

Vidare anför styrelsen.

Medan familjepeningen är avsedd för den värnpliktiges familjemedlemmars livsuppehälle, alltså även för anskaffande och underhåll av personlig utrustning, torde underhållsbidraget icke kunna avse annat än kostnaden för erforderlig förplägnad, d. v. s. underhållsbidraget utgör en motsvarighet till understödsformen förplägnad in natura. Det torde vara uppenbart att — med hänsyn till penningvärdets fall — de nu föreskrivna maximi-

beloppen för underhållsbidraget äro alldeles otillräckliga även för ett synnerligen torftigt kosthåll. Redan ur denna synpunkt får därför en relativt avsevärd förhöjning av beloppen anses motiverad. Härtill kommer dessutom, att underhållsbidraget i likhet med familjepenningen bör inkludera bidrag för den personliga utrustningen.

Styrelsen finner det ligga närmast till hands att vid bestämmande av underhållsbidragets maximibelopp anknyta till familjebidragsförordningen.

Såsom ovan angivits har överensstämmelse tidigare rått i fråga om underhållsbidragets och familjepenningens maximibelopp och som de båda understödsformernas ändamål bör vara likartat, synes ingen anledning föreligga att för dem stipulera olika belopp. Möjligen skulle det finnas skäl att låta underhållsbidraget något överstiga familjepenningens, eftersom levnadskostnaderna torde bliva i viss mån fördyrade vid vistelse utom hemorten, även om den nya vistelseorten blir förlagd till landsbygden eller mindre samhällen; denna omständighet synes dock ej böra tillerkännas större betydelse i annat avseende än som ytterligare motivering för att underhållsbidraget icke fixeras till lägre belopp än familjepenningen. Vidare må framhållas, att det måste framstå som orättvist och därför för rättskänslan stötande, därest understödet till familjen utgår med olika belopp beroende på den i fråga om hjälpbehovet i detta fall ovidkommande omständigheten huruvida familjeförsörjaren är inkallad till militärtjänst eller ej. Dessa synpunkter torde också ha varit anledningen till departementschefens i prop. 148/1940 s. 53 uttalade mening, att familjepenningens och underhållsbidragets storlek bör överensstämma med varandra. Civilförsvarsstyrelsen delar denna uppfattning.

Beträffande bestämmelsernas utformning anför styrelsen, att det kan ifrågasättas huruvida maximibeloppen med hänsyn till penningvärdets fluktuationer lämpligen bör, som nu är fallet, fixeras i författningen. Ett alternativ vore bemyndigande för Kungl. Maj:t att allt efter förskjutningar i levnadskostnader bestämma bidragsbeloppen inom en viss ram. Styrelsen fortsätter.

Denna fråga var uppe till bedömande vid utrymningsförordningens antagande, därvid departementschefen gick in för det förstnämnda alternativet under hänvisning till att beloppens storlek funnos fixerade i åtskillig sociallagstiftning, däribland familjebidragsförordningen, samt en ändring av maxima på grund av inträffade prisnivåförskjutningar borde ske med riksdagens medverkan.

Styrelsen delar denna uppfattning och framhåller, att om underhållsbidragets maximibelopp enligt vad styrelsen förordar överensstämmer med familjepenningens, synes av praktiska skäl i utrymningshjälpsförordningen böra upptas en bestämmelse härom och de fixerade beloppen sålunda utgå ur författningstexten. En av levnadskostnaderna betingad förskjutning av dessa beloppes storlek skulle härigenom behöva medföra ändring endast i familjebidragsförordningen.

Enligt styrelsens förslag skulle alltså bestämmelsen formuleras så att

underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, må utgå med högst de belopp, varmed familjepenning enligt familjebidragsförordningen kan åtnjutas.

I fråga om underhållsbidrag, som åtnjutes jämsides med förplägnad in natura, anför styrelsen, att även dessa bidrag torde böra höjas, därvid hänsyn bör tas ej blott till penningvärdets fall utan även till den omständigheten, att underhållsbidraget bör möjliggöra anskaffning och underhåll av personlig utrustning. Då maximibeloppet för underhållsbidraget i det fall, förplägnad in natura icke åtnjutes, nu föreslagits ungefär fördubblat, synes enligt styrelsens mening konsekvensen kräva, att beloppen för ifrågasvarande bidrag fördubblas och sålunda bestämmas till 1 krona, respektive 50 öre.

Vad härefter angår hyresbidraget finner styrelsen uppenbart, att även dess maximibelopp är för små. Styrelsen anför.

Visserligen läser väl en statlig hyresreglering förhindra alltför höga priser på bostadsutrymmena, men åtminstone den nu gällande regleringen avser blott större och i vissa fall medelstora tätorter. Och bortsett från den hyresstegring, som kan ske på grund av den ökade efterfrågan på bostäder i händelse av en större tillströmning av evakuerade och utbombade, torde de stipulerade bidragen icke förslå till kostnaden för även en mycket enkel bostad. En höjning av hyresbidraget torde därför vara väl motiverad.

Styrelsen framhåller emellertid, att fasta hållpunkter saknas för att bedöma bidragets storlek. En fördubbling även i detta fall kunde måhända anses skälig. Enär en så avsevärd höjning möjligen kunde verksamt bidra till stegring av hyrespriserna i de aktuella orterna, torde höjningen av maximibeloppen enligt styrelsens mening dock böra inskränkas till 1 krona, respektive 50 öre.

I samband härmed behandlar styrelsen även frågan om ersättning för utrymningshjälp till barn, tillhörande utrymd skolklass, och förklarar att skälig anledning synes föreligga att höja beloppet 70 öre till det dubbla, 1 krona 40 öre.

Beträffande utrymningshjälpens handhavande erinrar styrelsen till en början, att ärenden rörande den behovsprövade utrymningshjälpen för närvarande skall behandlas av civilförsvarsnämnderna, och framhåller att det enligt styrelsens mening kan övervägas, om denna organisationsform är den mest ändamålsenliga. Styrelsen anför.

I prop. nr 268/1944 hade departementschefen föreslagit, att prövningen av samtliga utrymningshjälpsfrågor skulle ankomma på civilförsvarschefen. Vid ärendets handläggning i riksdagens andra särskilda utskott stannade utskottet emellertid vid detta uttalande: Det vore av stor vikt att planlägnings- och förberedelsearbetet i fråga om inkvartering och lämnande av annan hjälp åt evakuerade och utbombade i botteninstansen bedreves i nära samråd med civilförsvarsnämnderna, som måste förutsättas komma att representera den största sakkunskapen, när det gällde sådana frågor som

ordnande av enskild inkvartering och dylikt och därför borde tillerkännas visst inflytande. Medan på allmänna civilförsvaret måste ankomma att genomföra de planlagda åtgärderna, åtminstone när det gällde det första omhändertagandet av utbombade eller evakuerade, borde med fördel kunna överlämnas åt de kommunala organen att lämna mera långvarig hjälp. Frågan om efter vilka grunder en sådan uppdelning av hjälpåtgärderna på olika organ borde ske vore för det dåvarande föremål för prövning av krigshjälpssakkunniga. I avbidan på resultatet av denna utredning ansåge sig utskottet icke böra framställa något annat förslag härutinnan än att den behovsprövning, som enligt utrymningshjälpförordningen skulle föregå lämnandet av mera långvarigt understöd, skulle ankomma på civilförsvarsnämnden. Med anledning härav förordade utskottet den ändring i Kungl. Maj:ts förslag, som sedan upptogs i författningen.

Styrelsen förklarar, att det framför allt ur kameral synpunkt skulle innebära fördelar att överföra handhavandet av utrymningshjälpen till civilförsvarschefen, som ansvarar för civilförsvarets utbetalningar i övrigt. Med hänsyn till att behovsprövning här skall äga rum, kan det emellertid ifrågasättas om civilförsvarschefen är bäst lämpad för uppgiften. Styrelsen vill därför ej nu föreslå ett sådant överförande.

I fråga om civilförsvarsnämndens reella kompetens att sköta behovsprövningen anför styrelsen.

I varje kommun skall finnas en civilförsvarsnämnd med uppgift att handhava de kommunen med avseende å civilförsvaret åvilande uppgifterna. Därest särskild civilförsvarsnämnd icke tillsättes, skall i stad drätselkammare och på landet kommunalnämnden vara civilförsvarsnämnd, kommun dock obetaget att åt annat kommunalt organ uppdraga att vara civilförsvarsnämnd. Har kommunalförbund bildats för civilförsvarsändamål, må förbundsdirectionen utgöra civilförsvarsnämnd för de i förbundet ingående kommunerna. Särskild civilförsvarsnämnd skall bestå av 3 eller 5 ledamöter, av vilka minst en skall vara kvinna. Den utses av stads- resp. kommunalfullmäktige. Varken drätselkammare, kommunalnämnd eller särskild civilförsvarsnämnd i dess nuvarande sammansättning äger någon erfarenhet av behovsprövning i samband med social hjälpverksamhet. Deras verksamhet berör helt andra områden av den offentliga verksamheten, och för dem måste de ärenden, som avses i utrymningshjälpförordningen, därför framstå som helt främmande. Vådan av att under sådana omständigheter anförtro den behovsprövade utrymningshjälpen åt dessa kommunala organ framstår än klarare, om man beaktar, att ett överväldigande stort antal ärenden av svårbedömlig natur helt plötsligt kan uppkomma och snabbt måste avgöras. För att organisationen särskilt under sådana förhållanden skall kunna fungera tillfredsställande måste det villkoret uppställas, att organet besitter erfarenhet och rutin på området.

Styrelsen förklarar, att eftersom behovsprövningen bör ankomma på ett lokalt kommunalt organ, synes valet endast kunna stå mellan annan kommunal myndighet än civilförsvarsnämnd — därvid blott familjebidragsnämnden, fattigvårdsstyrelsen och pensionsnämnden, som samtliga har sin verksamhet inriktad på behovsprövning, eller utrymningshjälpnämnden

kan komma ifråga — eller att förstärka civilförsvarsnämnden med nödig sakkunskap.

Beträffande familjebidragsnämnden anför styrelsen.

Till förmån för familjebidragsnämnden talar den omständigheten, att denna nämnd redan nu handhar arbetsuppgifter, vilka äro likartade med ifrågavarande. Om familjebidragsnämnden anförtros utrymningshjälpsfrågorna uppnås vidare en viss avvägning mellan denna hjälpform och familjebidragen. Emellertid synes förtjänt av beaktande, dels att familjebidragsnämnderna särskilt i de folkrikare kommunerna vid ett krig torde bli så tyngda av trängande arbete med familjebidragsfrågor, att de måhända icke böra belastas även med prövningen av utrymningshjälpsproblem, och dels att statsrådet och chefen för försvarsdepartementet anmält sin avsikt att föranstalta om utredning angående de åtgärder av social och ekonomisk natur för de inkallade och deras anhöriga, som kunna bli erforderliga i ett krigsläge (prop. nr 17/1951); det får därför icke anses uteslutet, att en förändrad gestaltning av familjebidragets organ kommer att åvägabringas och att det därvid icke anses lämpligt att anförtro detta organ även utrymningshjälps handhavande.

I fråga om pensionsnämnden framhåller styrelsen, att denna visserligen sysslar med behovsfrågor men att dess ärenden är av helt annan natur än de nu förevarande. Det torde därför enligt styrelsens mening kunna ifrågasättas om frågorna rörande utrymningshjälp bör ankomma på pensionsnämnden.

Angående fattigvårdsstyrelsen yttrar civilförsvarsstyrelsen.

Fattigvårdsstyrelsen besitter utan tvivel god reell kompetens beträffande behovsprövning, varför ur denna synpunkt detta kommunala organ synes kunna anförtros utrymningshjälps handhavande. Emellertid tala psykologiska skäl emot en sådan anordning: Sedan gammalt anses ett understöd från fattigvårdens organ vara av diskriminerande natur, varför en viss motvilja råder mot att anlita socialhjälp därifrån. Största hänsyn bör tagas till denna omständighet särskilt om vårt land blir utsatt för påfrestningarna av ett krig, då det är av vital betydelse att andan bland befolkningen är den bästa möjliga.

Slutligen diskuterar civilförsvarsstyrelsen även utrymningshjälpsnämndernas lämplighet.

Utrymningshjälpsnämnd tillsättes efter civilförsvarsstyrelsens bestämmande i de kommuner varifrån utrymning beräknas komma att ske, och i nämnden skall erfarenhet på behovsprövningens område vara företrädd. Nämnden har till uppgift att upptaga och pröva frågor om skyldighet att utgiva ersättning för utrymningshjälp och om befrielse från sådan skyldighet. I och för sig torde intet vara att erinra mot nämndens reella kompetens att pröva frågor jämväl i vad avser utgivande av utrymningshjälp. Men då dessa nämnder icke äro avsedda för inkvarteringskommunerna samt den rika floran av kommunala organ på socialvårdens område icke utan tvingande skäl synes böra utökas med ännu ett, anser civilförsvarsstyrelsen sig icke heller kunna förorda, att behovsprövningen av utrymningshjälpen anförtros detta organ.

Sammanfattningsvis anför civilförsvarsstyrelsen, att den — på nu anförda skäl och då i den provisoriska lagstiftningen minsta möjliga avsteg bör göras från nu gällande föreskrifter — finner sig böra föreslå, att behovsprövningen alltjämt skall tillkomma civilförsvarsnämnden, dock endast under förutsättning att nämnden vid handläggning av utrymningshjälpärenden förstärkes med en ledamot med erfarenhet på den sociala behovsprövningens område, lämpligen en person, som är ledamot av kommunens fattigvårdsstyrelse. Härvid förutsätter civilförsvarsstyrelsen en sådan kommunal förvaltningsorganisation, att fattigvårdsstyrelsens personal- och materielresurser ställes till civilförsvarsnämndens förfogande i erforderlig utsträckning.

Vad civilförsvarsstyrelsen sålunda i olika hänseenden förordnat har kommit till uttryck i de tidigare nämnda förslagen till författningsändringar, vilka som *bil. A och B* fogas vid protokollet i detta ärende.

Remissyttranden över förslaget.

Civilförsvarsstyrelsens förslag till ändringar i förordningen om utrymningshjälp har av remissinstanserna i allmänhet lämnats utan allvarligare erinringar och har i flera fall betecknats som välbetänkta och välmotiverade. Samtidigt har emellertid från åtskilliga håll starkt betonats, att det här endast är fråga om ett provisorium. *Inkvarteringsschefen i Göteborgs södra inkvarteringsområde* finner det beklagligt att frågan om krigshjälp icke upptagits till prövning i sin helhet och avstyrker i första hand, att provisoriska bestämmelser nu utfärdas. *Civilförsvarschefen i Göteborgs civilförsvarsområde* finner — eftersom de föreslagna ändringarna är avsedda endast som ett provisorium i avvaktan på att hela frågekomplexet om socialvården i krig tas upp till prövning — intet att erinra, även om det med hänsyn till planlägningsarbetet varit önskvärt att hela frågan reglerats nu och i ett sammanhang. *Länsstyrelsen i Stockholms län* understryker angelägenheten av att den inom socialdepartementet pågående utredningen om socialvården i krig snarast möjligt slutföres och framhåller, att innan resultatet av denna utredning föreligger länsstyrelsens möjligheter att åstadkomma något förberedelsearbete på detta område torde vara ganska begränsade. *Civilförsvarschefen i Malmö civilförsvarsområde* anser, att ett genomförande av det föreliggande förslaget torde komma att avhjälpa de mest påtagliga bristerna i den nuvarande förordningen om utrymningshjälp, medan en del spörsmål fortfarande kommer att kvarstå olösta. Då det endast är fråga om ett provisorium, synes förslaget i sin nuvarande form böra läggas till grund för en revision av förordningen.

På en punkt, nämligen ifråga om förslaget att behovsprövningen angående

utrymningshjälp skall ankomma på civilförsvarsnämnden i förstärkt sammansättning, är meningarna bland remissinstanserna mycket delade.

Jag övergår nu till att närmare redogöra för remissinstansernas inställning till de olika huvudpunkterna av civilförsvarsstyrelsens förslag.

Vad först angår förslaget att vidga kretsen av dem, som enligt förordningen kan beredas utrymningshjälp, till att uttryckligen omfatta även personer, vilkas bostad på grund av krigshandlingar icke kan nyttjas för sitt ändamål, har detta i och för sig av flertalet remissinstanser lämnats utan erinran eller tillstyrkts, så exempelvis av *socialstyrelsen, statskontoret, chefen för försvarsstaben, länsstyrelserna i Kronobergs, Malmöhus, Värmlands och Västerbottens län samt civilförsvarschefen i Göteborgs civilförvarsområde. Inkvarteringschefen i Göteborgs norra inkvarteringsområde* anser förslaget i förevarande del välbetänkt, dels med hänsyn till att de utbombade till en början befinner sig i samma situation som de evakuerade, dels med hänsyn till behovet av enkelhet och likformighet. *Stockholms läns socialvårdsförbund* finner förslaget ifråga vara en nödvändig komplettering av nu gällande bestämmelser.

Ett ganska stort antal remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran, att utrymningshjälp skall få beredas även utbombade, men ifrågasätter samtidigt om det finns fog för att hjälpen i detta fall skall begränsas till de första 14 dagarna efter det avflyttningen skett. Hit hör *länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län, civilförsvarscheferna i Stockholms och Malmö civilförvarsområden, inkvarteringschefen i Göteborgs södra inkvarteringsområde samt statens fattigvårds- och barnavårds-konsulent i I distriktet.*

Länsstyrelsen i Stockholms län anför bl. a.

Den svårighet att avgöra huruvida de enskilda hjälpbehövande äro att betrakta som »evakuerade» eller »utbombade», som civilförsvarsstyrelsen själv anser ofta komma att föreligga, torde — särskilt under vissa förhållanden — komma att i hög grad göra sig gällande inom ett län, som helt omsluter rikets största stad. Detta problem torde i praktiken icke alltid kunna lösas inom en så begränsad tidrymd som fjorton dagar.

Civilförsvarschefen i Malmö civilförvarsområde framhåller, att de utbombade i många fall torde vara i behov av hjälp från det allmänna även efter utgången av de fjorton dagarna. Denna hjälp kommer då sannolikt att meddelas genom fattigvårdens organ. Dessa organ kommer förmodligen att utsättas för en så stark påfrestning, att det kan ifrågasättas, om de går i land med sina uppgifter.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttrar.

Det torde vara ovedersägligt, att med nuvarande förstörelsemedel förhållandena i ett bombat samhälle kunna bli så kaotiska, att samhällets funktioner under avsevärd tid helt avstanna eller bli väsentligt rubbade. Såvitt kan bedömas, komma följaktligen sådana situationer att kunna upp-

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 208.

stå, i vilka de utbombades behov av hjälp icke kan tillgodoses under en så kort tidrymd som fjorton dagar. Enligt länsstyrelsens mening bör därför efter vederbörande länsstyrelses medgivande utrymningshjälp åt dessa personer kunna utgå även under ytterligare tid.

Inkvarteringschefen i Göteborgs södra inkvarteringsområde anser att det vore olyckligt att stadga en sådan tidsbegränsning som civilförvarsstyrelsen gjort och förordar i stället en bestämmelse av innehåll att hjälp enligt förordningen kan utgå till utbombade tills vidare och intill dess vederbörande länsstyrelse annorlunda förordnar.

Blott en myndighet, nämligen *överståthållarämbetet*, ställer sig avvisande till tanken att nu uttryckligen föra in de utbombade under förordningens bestämmelser. Ämbetet framhåller, att det visserligen givetvis är riktigt att ifråga om hjälpbehovet någon principiell skillnad icke föreligger mellan evakuerade och utbombade under denna första tid. Det torde dock kunna ifrågasättas, om det är nödvändigt att i den provisoriska lagstiftning, varom här är fråga, vidga kretsen av de hjälpberättigade utöver själva utrymningskategorierna. Frågan om understöd åt utbombade synes enligt ämbetets mening alltjämt i princip kunna regleras vid sidan av förordningen om utrymningshjälp.

Även *civilförvarschefen i Stockholms civilförvarsområde* framhåller, att de nuvarande författningsbestämmelserna synes vara tillfyllest för att möjliggöra att utbombade får utrymningshjälp, men han har ej något att erinra mot att detta klart fastställs i författningen.

Civilförvarsstyrelsens förslag att utrymningshjälpen skall omfatta även hjälp till personlig utrustning har icke mött bestämd gensaga i något av remissyttrandena. Det betecknas i allmänhet som välmotiverat och den ifrågasatta ändringen anges vara en nödvändig komplettering av gällande bestämmelser. Endast *överståthållarämbetet* finner det tveksamt om detta förslag bör genomföras nu. Ämbetet anför till en början, att civilförvarsstyrelsens uttalande att det kontanta underhållsbidraget avser att täcka endast förpagnadsbehovet ej är riktigt. Detta torde framgå redan av 9 § andra stycket, enligt vilket kontantbidrag kan utgå jämsides med förplägnad in natura. Av departementschefens uttalande i propositionen nr 148/1940 (s. 79 och 80) framgår även, att underhållsbidraget avser att, på samma sätt som familjepeningen, tillgodose de nödvändigaste behoven av — förutom mat — kläder, hygieniska artiklar o. d. Överståthållarämbetet fortsätter.

Uppenbarligen kan emellertid genom sådant bidrag endast behov på längre sikt möjligen avhjälpas. Fall kunna emellertid t. ex. förekomma, där den evakuerande redan från början står utan erforderlig personlig utrustning och där således ett omedelbart behov av nyanskaffning föreligger. I sådant fall måste behovet täckas på annat sätt än genom underhållsbidrag. Vid 1940 års behandling av ärendet om utrymningshjälp ifrågasattes för sådana situationer införande av ett särskilt utrustnings-

bidrag. Förslaget avvisades emellertid vid detta tillfälle under hänvisning till att i vissa fall statligt understöd för dylika behov kunde utgå vid sidan av utrymningshjälpsförordningen. Genom att kostnaderna för civilförsvaret numera i princip lagts på statsverket skulle kunna anses följdriktigt, att en särskild hjälpform för engångsanskaffning av personlig utrustning nu tillskapades vid sidan av övriga former av utrymningshjälp. Ämbetet finner det dock tveksamt, huruvida en sådan utökning av bidragsformerna bör genomföras i nu förevarande sammanhang. Därest så likväl anses böra bliva fallet, synes understödet böra kunna utgå icke endast såsom civilförsvarsstyrelsen föreslagit i form av naturahjälp utan även i form av särskilt kontantbidrag.

Statskontoret, som icke motsätter sig att naturahjälp omfattar även personlig utrustning, säger sig förutsätta, att ökade medel av denna anledning icke behöver ställas till civilförsvarsstyrelsens förfogande för anskaffning av material m. m. Eftersom det kontanta underhållsbidrag, som kan beviljas, även avser att täcka kostnader för kläder m. m., anser statskontoret, att föreskrift bör meddelas att utrymningshjälp i form av personlig utrustning icke må lämnas för tid, då underhållsbidrag uppbäres.

Beträffande civilförsvarsstyrelsens förslag om höjning av maximibeloppen för underhållsbidragen må till en början anmärkas följande. Såsom förut nämnts har styrelsen föreslagit, att underhållsbidrag som utgår jämsides med förplägnad in natura skall kunna utgå med högst de belopp, varmed familjepenning enligt familjebidragsförordningen kan åtnjutas. Beträffande de av styrelsen i detta sammanhang nämnda maximibeloppen för familjepenningen — respektive 3 kronor 75 öre, 2 kronor och 1 krona 50 öre — har i några yttranden erinrats, att dessa belopp höjts genom ändring år 1952 av familjebidragsförordningen och att förslag om ytterligare höjning väckts. — Jag vill här nämna, att numera även sistnämnda förslag om höjning genomförts — genom förordning den 20 februari 1953, nr 38 — och att familjepenningen numera utgår med följande högsta belopp, nämligen 1) för hustru och fränskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år, 5 kronor, 2) för annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) 3 kronor samt 3) för annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) 2 kronor.

Vad civilförsvarsstyrelsen föreslagit angående höjning av maximibeloppen för underhållsbidragen har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna, dock under anmärkning i vissa fall, att sammankopplingen med familjebidragsförordningen leder till andra belopp än civilförsvarsstyrelsen i sin motivering anför.

I några remissyttranden framställles vissa erinringar.

Inkvarteringschefen i Göteborgs södra inkvarteringsområde anför så-

lunda, att beträffande storleken av de kontantbelopp, som i olika avseenden skall lämnas, skälig hänsyn bör tagas till penningvärdets nuvarande försämring och att en viss justering synes böra kunna ske av Kungl. Maj:t efter levnadskostnadsindex.

Stockholms stadskollegium anmärker helt allmänt, att bidragsbeloppen bör sättas så, att de blir tillräckliga för att täcka en efter skiftande lokala och andra förhållanden socialt godtagbar minimistandard.

Socialstyrelsen anför som sin mening, att maximibeloppen för underhållsbidragen nu bör höjas så att de dels anpassas efter de stegrade levnadskostnaderna och dels kommer att inkludera bidrag även till den personliga utrustningen för de evakuerade och utbombade. Det synes lämpligt att, såsom civilförsvarsstyrelsen föreslagit, underhållsbidrag som ej utgår jämsides med förplägnad in natura anknytes till familjebidragsförordningens maximibelopp. Då emellertid de tre personkategorierna i 6 § familjebidragsförordningen icke är identiska med motsvarande kategorier i förordningen om utrymningshjälp, torde en något utförligare formulering av 9 § första stycket sistnämnda förordning erfordras än den av civilförsvarsstyrelsen föreslagna. *Socialstyrelsen* förutsätter, att de barn under skolåldern, som eventuellt kommer att placeras utan sina anhöriga i enskilda hem, skall kunna erhålla underhållsbidrag. Vid anskaffande av sådana enskilda hem skulle det innebära en hjälp att kunna erbjuda familjen det belopp, varmed underhållsbidraget enligt utrymningsförordningen utgår för barn under 16 år. — Om maximibeloppen för underhållsbidrag, som icke utgår jämsides med förplägnad in natura, höjes så som föreslagits kommer de att uppgå till ungefär tre gånger de nuvarande maximibeloppen. Det synes då rimligt, att även övriga slag av kontant utrymningshjälp höjes i ungefär motsvarande grad. *Socialstyrelsen* föreslår att underhållsbidrag kombinerat med förplägnad in natura, vilket kan utgå endast till person, som fyllt 16 år, får för dag utgöra högst 1 krona 50 öre eller, om hjälptagaren har att dra försorg om barn, högst nämnda belopp, ökat med 75 öre för varje barn.

Även *statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent i I distriktet* anser att höjningen av underhållsbidrag, som utgår jämsides med förplägnad in natura, bör vara större. I annat fall kommer personer som åtnjuter naturahjälp att missgynnas i jämförelse med dem som erhåller underhållsbidrag utan att samtidigt få förplägnad in natura.

I sistnämnda fråga är *statskontoret* av annan mening än *socialstyrelsen* och nämnde fattigvårds- och barnavårdskonsulent. *Statskontoret* finner visserligen, att höjningen av underhållsbidrag, som ej utgår i förening med förplägnad in natura, blir större än vad civilförsvarsstyrelsen räknat med. Då emellertid beloppen satts i förhållande till familjepeningen och ökningen beträffande denna förestavats av de ökade livsmedelskostnaderna, är det enligt *statskontorets* mening icke motiverat med en lika stor ökning av underhållsbidrag, som åtnjutes jämsides med naturaförplägnad. *Stats-*

kontoret tillstyrker därför att sistnämnda slag av bidrag maximeras till de av civilförsvartsstyrelsen angivna beloppen.

Mot civilförsvartsstyrelsens förslag till höjning av maximibeloppet för hyresbidrag göres invändning endast av *socialstyrelsen*, som anser att en ännu kraftigare höjning är befogad. För undvikande av trakasserier och misshälligheter vid tvångsinkvartering är det synnerligen viktigt, att medel finns till att ersätta inkvarteringen, även om den ordinarie inkomsten — folkpension, underhållsbidrag etc. — skulle utebli till följd av hinder och komplikationer i samband med evakuering eller utbombning. *Socialstyrelsen* föreslår med hänsyn till nu rådande priser på hyresmarknaden, att hyresbidragens maximibelopp fastställas till 2 kronor för dag till ensam person över 16 år och till person, som förestår hushåll, samt till 1 krona för dag till annan person.

Även förslaget till höjning av det belopp varmed ersättning skall utgå för utrymningshjälp till barn, tillhörande utrymd skolklass, godtages av flertalet remissinstanser. I två yttranden anmäles dock avvikande mening. *Socialstyrelsen* anför, att om underhållsbidragen nu höjes till ungefär det tredubbla, konsekvensen synes fordra en motsvarande höjning av nu ifrågakvarande ersättningsbelopp eller från 70 öre till 2 kronor per dag. Även *statskontoret* anser, att ersättningsbeloppen bör höjas i samma proportion som underhållsbidrag, som icke utgår jämsides med förplägnad in natura. Det synes f. ö. böra övervägas om icke bestämmelsen om ersättningsbeloppets storlek bör utbytas mot en hänvisning till vad som i 9 § första stycket stadgats rörande underhållsbidrag för »annan familjemedlem under 16 år».

Beträffande förslaget till ändring av civilförsvarslagen (förstärkning av civilförsvarsnämnd vid handläggning av frågor rörande utrymningshjälp) är meningarna delade bland remissinstanserna.

I tillstyrkande riktning uttalar sig *länsstyrelserna i Kronobergs, Malmöhus, Värmlands och Västernorrlands län* samt *socialstyrelsen, statskontoret och inkvarteringschefen i Göteborgs norra inkvarteringsområde*. *Stockholms läns socialvårdsförbund* säger sig icke ha annan erinran mot förslaget, än att utökningen av civilförsvarsnämnden bör kunna avse ej blott ledamot av fattigvårdsstyrelse utan även fattigvårdsstyrelsen underställd tjänsteman.

Av övriga remissinstanser som närmare uttalat sig i frågan framställas anmärkningar mot förslaget.

Chefen för försvarsstaben och *svenska socialvårdsförbundet* anser, att omprövning av bestämmelserna om utrymningshjälpens handhavande bör ske i samband med en allsidig utredning av socialvården i krig och att innan en sådan utredning verkställts nuvarande regler icke bör ändras.

Civilförsvarscheferna i Stockholms, Göteborgs och Malmö civilförsvarsområden, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt *inkvarteringschefen*

i Göteborgs södra inkvarteringsområde finner att beaktansvärda skäl talar för att utrymningshjälpen handhas av civilförsvarschefen. Civilförsvarschefen i Stockholms civilförvarsområde framhåller emellertid, att en sådan omläggning förutsätter att civilförsvarschefens stab tillföres personal som har sakkunskap och erfarenhet beträffande behovsprövningsfrågor. Liknande uttalande göres av inkvarteringschefen i Göteborgs södra inkvarteringsområde.

Landskommunernas förbund anför.

Det torde vara tveksamt huruvida de särskilda civilförvarnsnämnderna i allmänhet fått en sådan sammansättning, att de äro särskilt lämpade att administrera utrymningshjälpen åt evakuerade och utbombade. Enligt förbundets uppfattning ligger familjebidragsnämnden bättre till för denna uppgift, allrahelst om utrymningshjälpen och familjebidragen få i stort sett samma konstruktion. Visserligen kan i den situation då utrymningshjälp kommer att utgå familjebidragsnämnden vara hårt arbetstyngd. Den har dock genom sin fredstida verksamhet omfattande erfarenheter av den standardiserade hjälpform, varom här är fråga. Också i flertalet landskommuner, där man inte har kommunalkontor eller socialbyrå, torde man för familjebidragsverksamheten vid krigsfall vara nödgad ordna någon slags enkel expedition, som därvid också borde kunna ombesörja utrymningshjälpen. Eftersom många situationer torde kunna tänkas uppstå, då utrymningshjälpen måste suppleras med fattigvård, kunde detta tala för att utrymningshjälpen finge administreras av fattigvårdsstyrelsen.

Överhuvudtaget borde i det mer eller mindre utpräglade katastrofläge, som torde vara för handen när utrymningshjälpen måste tillgripas, möjlighet finnas att smidigt anpassa den kommunala administrationen efter de lokala förhållanden. Det borde enligt styrelsens mening kunna övervägas att stadga att utrymningshjälpen skall handhas av civilförvarnsnämnden eller den kommunala nämnd, som kommunen finner vara lämplig. Det torde också böra utsägas att det organ, som anförtros verksamheten, äger rätt att delegera beslutanderätten åt ordförande eller ledamot i nämnden eller åt hos densamma anställd tjänsteman.

Stockholms stadskollegium yttrar att kommunerna bör få frihet att själva utvälja det kommunala organ som är bäst lämpat för ifrågavarande uppgifter.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att uppgifterna i första hand bör åligga annat kommunalt organ än civilförvarnsnämnden samt att f. n. intet organ är lämpligare härför än familjebidragsnämnden.

Slutligen uttalar sig *överståthållarämbetet* och *svenska stadsförbundet* för att utrymningshjälpen skall handhas av fattigvårdsstyrelsen. Överståthållarämbetet tillfogar emellertid att civilförvarnsstyrelsens förslag innebär en fördel i förhållande till gällande ordning.

Departementschefen.

Enligt en förordning av 1940 utgår till personer, som ålagts eller blivit uppmanade att utrymma det samhälle eller område, där de bor, särskilda

statliga bidrag, kallade utrymningshjälp. Sådan hjälp utgår antingen in natura eller kontant och under de första 14 dagarna efter ankomsten till inkvarteringskommunen utan behovsprövning. I övrigt förutsättes i princip sådan prövning. Denna handhaves av en kommunal nämnd, civilförsvarsnämnden.

Då särskilt kontantbidragen sedan länge framstått som helt otillräckliga och även vissa andra påtagliga brister funnits i förordningen om utrymningshjälp, har civilförsvarsstyrelsen efter särskilt uppdrag i skrivelse den 10 november 1952 framlagt förslag till vissa ändringar i förordningen.

Utrymningshjälpen är självfallet endast en av de olika hjälpformer, som kan förekomma under krig. I princip kan vid sidan härav utgå såväl vanlig socialhjälp, folkpension och barnbidrag som de av krigsförhållandena speciellt betingade familjebidragen. På grund av att utrymningshjälp efter en viss tid endast får meddelas i mån av behov, kommer det dock icke att vara regel att sådan hjälp utgår jämsides med annan socialhjälp.

Såsom framgått av redogörelsen för innehållet i civilförsvarsstyrelsens skrivelse övervägs emellertid hela frågan om socialvården under krig f. n. inom socialdepartementet. Med hänsyn härtill syftar civilförsvarsstyrelsens förevarande förslag blott till att provisoriskt genomföra vissa förbättringar, med vilka enligt styrelsens mening icke bör anstå till dess frågan om hjälp åt evakuerade personer och därmed jämställda prövas i ett större sammanhang.

Även enligt min mening kräves på vissa punkter omedelbar ändring av förordningen om utrymningshjälp. Jag anser det emellertid viktigt att ändringarna begränsas till vad som oundgängligen erfordras innan slutlig ställning kan tagas till hela problemkomplexet om socialvården under krig. I fråga om omfattningen av de ändringar, som nu behöves, är jag i vissa avseenden av annan mening än civilförsvarsstyrelsen.

Liksom civilförsvarsstyrelsen och samtliga remissinstanser anser jag att hjälp av ifrågavarande slag bör utgå icke blott såsom nu till personer som ålagts eller uppmanats till utrymning i civilförsvarslagens mening utan även till dem som eljest måst lämna bostad, som genom bombning, beskjutning eller andra krigshandlingar gjorts obrukbar för sitt ändamål. Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit, att sistnämnda kategori skall i förordningen tillförsäkras rätt till utrymningshjälp, dock begränsad till de första fjorton dagarna efter det avflyttning från bostaden skett. Om lämpligheten av denna begränsning råder emellertid delade meningar bland remissmyndigheterna. Det har också framhållits att det kan vara svårt att inom den nämnda tidrymden av fjorton dagar göra en uppdelning av bortflyttade personer i evakuerade och »utbombade». Enligt min mening behöves dessa frågor ytterligare utredas, vilket lämpligen bör ske i samband med översynen av andra former av socialhjälp under krig. Skulle frågan aktualiseras innan en sådan utredning skett, kan behovet av hjälp åt ut-

bombade och likställda tillgodoses genom att bestämmelserna om utrymningshjälp i erforderlig utsträckning göres tillämpliga å dem med stöd av 40 § förordningen. Enligt detta författningsrum äger nämligen Kungl. Maj:t förordna, att utrymningshjälp skall utgå och bestämmelserna i förordningen om sådan hjälp helt eller delvis vara tillämpliga i andra fall än som anges i förordningen.

Utrymningsförordningens bestämmelser rörande de belopp, med vilka kontanthjälp i form av underhålls- och hyresbidrag högst får utgå, har icke ändrats sedan förordningens tillkomst år 1940. Det är uppenbart att dessa belopp numera är för låga. De i 9 § första stycket av förordningen stadgade maximibeloppen för underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, är för ensam person som fyllt 16 år och för person som förestår hushåll 1 krona 75 öre per dag, för annan person som fyllt 16 år 1 krona per dag och eljest 70 öre per dag. Dessa belopp överensstämde år 1940 med maximibeloppen i lägsta ortsgrupp för familjepening enligt då gällande krigsfamiljebidragsförordning. Numera är beloppen för familjepeningen avsevärt höjda och uppgår enligt 1946 års familjebidragsförordning i dess lydelse efter en innevarande år vidtagen ändring till ungefär tre gånger storleken år 1940. Sålunda utgår familjepening (som numera icke är dyrortsgraderad) 1) för hustru, frånskild hustru och — om värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun är arbetsoförmögen — annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmanvarande familjemedlem under 16 år, med högst 5 kronor, 2) för annan familjemedlem över 16 år än som avses under 1) med högst 3 kronor och 3) för annan familjemedlem under 16 år än som avses under 1) med högst 2 kronor, allt räknat per dag.

Jag delar den mening, som vederbörande departementschef gav uttryck åt vid tillkomsten av utrymningsförordningen, nämligen att kontanta underhållsbidrag enligt denna förordning till storleken bör överensstämma med familjepeningen. Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit att beträffande underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, en direkt anknytning till familjepeningen skall göras genom att i 9 § första stycket utrymningsförordningen intages en hänvisning till reglerna om familjepening i familjebidragsförordningen. Detta förslag har allmänt godtagits av remissinstanserna. I och för sig kan goda skäl anföras för ett sådant system; ändringar beträffande familjepeningens storlek kommer då automatiskt att inverka på underhållsbidragen. Emellertid överensstämmer icke — såsom påpekats i ett remissyttrande — de olika personkategorierna i de ifrågakvarande reglerna i familjebidragsförordningen och förordningen om utrymningshjälp. En hänvisning kan därför icke ske på det enkla sätt som civilförsvarsstyrelsen föreslagit, utan den nya författningstexten måste komma att bli tämligen invecklad. Härtill kommer att reglerna i utrymningsförordningen om underhållsbidrag, som åtnjutes

jämsides med förplägnad in natura, och om hyresbidrag — beträffande vilka former av kontanthjälp hänvisning icke skulle göras till familjebidragsförordningen — kan komma att behöva ändras i ett förändrat ekonomiskt läge. Eftersom den automatiska justeringen skulle avse blott vissa men ej alla maximibeloppen, synes fördelen med det ifrågasatta hänvisningssystemet vara tämligen ringa. Jag vill därför föreslå, att 9 § första stycket ändras på det sätt, att i stället för de där angivna beloppen insättes belopp, som motsvarar dem med vilka familjepeningen högst kan utgå. Ändringen innebär alltså, att underhållsbidrag som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, må för dag högst utgöra för ensam person, som fyllt 16 år, och för person, som förestår hushåll, fem kronor samt för annan person, som fyllt 16 år, tre kronor och eljest två kronor. — Den nu förordade ändringen föranleder ändring av 24 § förordningen i fråga om beloppet av ersättningsskyldigheten för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skolklass. För närvarande utgör ersättningsskyldigheten 70 öre per dag. Beloppet torde böra höjas i samma proportion som beloppen i 9 § första stycket eller alltså till två kronor.

Beträffande underhållsbidrag, som åtnjutes jämte förplägnad in natura, har civilförsvarsstyrelsen föreslagit en fördubbling av de i förordningen f. n. angivna maximibeloppen. I några remissyttranden har förordats en kraftigare höjning med hänsyn till att underhållsbidrag, som ej kombineras med förplägnad, nu höjes till inemot det tredubbla. Då emellertid höjningen av sistnämnda bidrag — liksom företagna höjningar av familjepeningens belopp — främst motiveras av stegrade livsmedelskostnader, anser jag att ökningen icke bör vara lika stor i det nu avsedda fallet. Härutinnan ansluter jag mig till vad statskontoret anfört i sitt yttrande och förordar alltså att höjning sker till de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna beloppen.

I fråga om maximibeloppen för hyresbidrag har civilförsvarsstyrelsen också föreslagit en höjning, nämligen från 60 respektive 30 öre till en krona respektive 50 öre per dag. Förslaget, som godtagits av så gott som alla remissinstanser, torde få anses lämpligt, och jag förordar därför det samma.

Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit, att bland formerna för naturahjälp vid utrymning skall upptagas även personlig utrustning. Såsom styrelsen anfört torde anledningen till att förordningen icke upptager denna hjälpform vara, att man vid förordningens tillkomst år 1940 räknade med att de evakuerade i allmänhet skulle ha tid och tillfälle att själva ombesörja sin utrustning och att hjälp på frivillighetens väg även skulle kunna påräknas. Jag vill emellertid även framhålla, att underhållsbidragen enligt förordningen avser att tillgodose de nödvändigaste behoven även av kläder, rengöringsmedel o. d.

Det är självklart att vid utrymning, liksom då utbombade personer flyt-

tar från sina hem, det kan bli nödvändigt att det allmänna bispringer de bortflyttande med sådan personlig utrustning som omedelbart erfordras men som saknas och vartill underhållsbidragen ej förslår. I ett sådant läge måste naturligtvis alla ansträngningar göras för att bereda hjälp åt nödställda. Jag vill därför förordna att förordningen ändras så, att den bereder möjlighet att lämna naturahjälp i form av personlig utrustning. Då det emellertid i första hand bör ankomma på de flyttande själva att sörja för sin utrustning anser jag det lämpligt att som förutsättning för att denna hjälp lämnas enligt förordningen uppställas att så av särskild anledning skall vara påkallat. Vid det slutliga ställningstagandet till frågan om socialhjälpen under krig får närmare prövas i vad mån det allmänna kan behöva åläggas längre gående förpliktelser i detta hänseende. Självfallet kan det ofta komma ifråga att reducera kontanthjälpen, om naturahjälp utgår i form av personlig utrustning.

Civildövsvarsstyrelsens förslag innefattar slutligen ett tillägg till 46 § civilförsvarslagen av innebörd, att civilförsvarsnämnd, som ej utgöres av fattigvårdsstyrelse, skall vid handläggning av frågor om utrymningshjälp förstärkas med en ledamot som skall utses av fattigvårdsstyrelsen bland dess ledamöter. Remissbehandlingen har visat att meningarna är mycket delade beträffande frågan vilket lokalt organ som skall handha utrymningshjälpen. Sålunda har röster höjts såväl för förslaget som för att ifrågasvarande uppgifter skall överflyttas på civilförsvarschefen, familjebidragsnämnden eller fattigvårdsstyrelsen. I några yttranden påyrkas att kommunerna själva bör få avgöra vilket organ, som skall handha hjälpen. Slutligen anföres från ett par håll, att nu gällande regler icke bör ändras innan ställning tagits till hela frågan om socialhjälpen under krig. — För egen del vill jag ansluta mig till den sist nämnda uppfattningen. Frågan om det administrativa handhavandet av de socialvårdande uppgifterna i krig är under utredning inom socialdepartementet och det är möjligt att det kan finnas lämpligt att företa en genomgripande omläggning av det nuvarande systemet. Jag vill erinra om att krigshjälpssakkunniga år 1944 avgivit en promemoria om socialvården under krig (SOU 1944: 40), vari föreslås att under krig största delen av socialvården i en kommun skall centraliseras hos en särskild nämnd, av de sakkunniga benämnd krigshjälpsnämnden. Bl. a. skulle denna nämnd överta hjälpverksamheten för evakuerade och utbombade i den mån densamma icke handhas av särskilda civilförsvarsorgan. Jag vill förordna att med avgörande av det nu förevarande organisatoriska spörsmålet får anstå till dess den inom socialdepartementet pågående undersökningen avslutats. För tiden dessförinnan torde de nuvarande reglerna om utrymningshjälpens handhavande kunna bibehållas oförändrade. Om det i ett skärpt läge skulle påkallas, kan erforderliga förändringar genomföras med stöd av administrativa fullmaktslagen.

I enlighet med de riktlinjer som angivits i det föregående har inom inrikesdepartementet upprättats förslag till förordning angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp. Förslaget omfattar även vissa förut ej omnämnda redaktionella jämkningar i 1, 26 och 27 §§ 1940 års förordning.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga förut omnämnda inom inrikesdepartementet upprättade förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Fischier.

Förslag till
Kungl. Maj:ts förordning
angående ändring i förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp.

Häri genom förordnas, att 1, 3, 5, 9, 10, 22, 24 och 26 §§ förordningen den 13 april 1940 om utrymningshjälp skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan sägs.

1 §.

Då luftskyddsart eller annat område utrymmes i anledning av krig eller krigsfara *eller avflyttning* måst ske från bostad, som genom krigshandlingar gjorts obrukbar för sitt ändamål, må genom statens försorg utrymningshjälp beredas i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Utrymningshjälp utgår in natura (naturahjälp) eller kontant (kontant-hjälp) och må avse *beträffande utrymning* den tid utrymningen varar ävensom den tid, som efter utrymningsens upphörande skäligen åtgår för återflyttning, samt *beträffande avflyttning de första fjorton dagarna efter det avflyttningen skett.*

Utrymningshjälp skall — — — av fattigvårdssamhälle.

3 §.

Utrymningshjälp må utgå till den, vilken tillhör befolkningsgrupp, som blivit i vederbörlig ordning ålagd eller uppmanad till utrymning, *ävensom till den, vars bostad på grund av krigshandlingar icke kan nyttjas för sitt ändamål.*

5 §.

Naturahjälp meddelas genom att hjälptagaren kostnadsfritt eller till nedsatt kostnad erhåller resa till eller från inkvarteringskommun eller i nämnda kommun förplägnad, *personlig utrustning*, inkvartering eller sjukvård.

9 §.

Underhållsbidrag, som ej utgår jämsides med förplägnad in natura, må utgå med högst de belopp, varmed familjepennning enligt familjebidragsförordningen kan åtnjutas. Bidraget fastställs särskilt för varje person.

Åtnjutes förplägnad in natura, må underhållsbidrag utgå allenast till person, som fyllt sexton år, samt för dag utgöra högst *en krona* eller, om han har att draga försorg om barn, högst nämnda belopp, ökat med 50 öre för varje barn.

10 §.

Hyresbidrag utgår för gäldande av kostnaden för nödig bostad i inkvarteringskommunen. Bidraget må högst utgöra för ensam person, som fyllt sexton år, och för person, som förestår hushåll, *en krona* för dag samt för annan person *50 öre* för dag. Bidrag till medlemmar i gemensamt hushåll fastställas för hushållet i dess helhet. Minskas antalet hushållsmedlemmar, må det oaktat bidraget under skälig tid utgå med oförändrat belopp.

22 §.

Därest hjälptagare gör sig skyldig till olämpligt uppträdande mot myndigheter, anstaltspersonal, inkvarteringsvärdar eller andra, med vilka han i anledning av utrymningen eller *avflyttningen från sin obrukbara bostad* kommer i förbindelse, vårdslöshet vid handhavande av annans egendom, liknöjdhet i fråga om tillsyn över minderåriga familjemedlemmar eller annan därmed jämförlig försummelse, må civilförsvarsnämnd minska de förmåner, hjälptagaren genom utrymningshjälpen åtnjuter.

Har mellan inkvarteringsvärd och inkvarterad uppkommit allvarlig missämja, bör civilförsvarsnämnd söka anvisa annan inkvartering.

24 §.

Ersättning för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skolklass utgår med *en krona 40 öre* för dag. Beloppet erlägges — — — makar, mannen.

26 §.

För naturahjälp i form av resa föreligger ej ersättningsskyldighet.

Ej heller föreligger ersättningsskyldighet för sådan utrymningshjälp, som avses i 16 §.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag till
Lag
angående ändring i civilförslagslagen den 15 juli 1944 (nr 536).

Härigenom förordnas, att till 46 § civilförsvarlagen den 15 juli 1944 skall fogas ett moment av följande lydelse.

5 mom. Civilförvarnsnämnd, som ej utgöres av fattigvårdsstyrelse, skall vid handläggning av frågor rörande utrymningshjälp förstärkas med en ledamot, vilken tillika med en suppleant för honom utses av kommunens fattigvårdsstyrelse bland styrelsens ledamöter och suppleanter.

Denna lag träder i kraft den